

I. ĐỌC HIỂU

Đọc văn bản sau đây:

THẦN MƯA

Thần Mưa là vị thần hình rồng, thường bay xuống hạ giới hút nước biển, nước sông vào bụng rồi bay lên trời cao phun nước ra làm mưa cho thế gian có nước uống và cây cối, cây cỏ trên mặt đất được tốt tươi. Thần Mưa thường theo lệnh Trời đi phân phát nước ở các nơi. Thần Mưa có tính hay quên, có vùng cả năm không đến, sinh ra hạn hán ở hạ giới, có vùng lại đến luôn, làm thành lụt lội. Do đó mà có lần người ở hạ giới phải lên kiện Trời vì Thần Mưa vắng mặt lâu ngày.

Công việc phân phối nước cho khắp mặt đất rất nặng nề, một mình thần Mưa có khi không làm hết, nên có lần trời mở một cuộc thi chọn các giống thủy tộc có tài trở thành rồng hút nước phun mưa để giúp sức thần Mưa. (...) Khi chiếu Trời ban xuống dưới Thủy phủ, vua Thủy Tề loan báo cho các giống dưới nước ganh đua nhau mà dự thi. Trời cất một viên Ngự sử ra sát hạch. Hạch có ba kỳ, mỗi kỳ vượt qua một đợt sóng, con vật nào đủ sức đủ tài, vượt được cả ba đợt, thì mới lấy đỗ mà cho hóa rồng. Trong một tháng trời, bao nhiêu loài thủy tộc đến thi đều bị loại cả, vì không con nào vượt qua được cả ba đợt sóng. Có con cá rô nhảy qua được một đợt thì bị rơi ngay, nên chỉ có một điểm. Có con tôm nhảy qua được hai đợt, ruột, gan, vây, vẩy, râu, đuôi đã gần hóa rồng, nhưng đến lượt thứ ba thì đuối sức ngã bổ xuống, lưng cong khoằm lại và cút lộn lên đầu. Hai con cùng phải trở lại yên nghiệp ở đồng như trước. Đến lượt cá chép vào thi thì bỗng gió thổi ào ào, mây kéo đầy trời, chép vượt luôn một hồi qua ba đợt sóng, lọt vào cửa Vũ Môn. Cá chép đỗ, vây, đuôi, râu, sừng tự nhiên mọc đủ, dạng bộ oai nghi, cá chép hóa rồng phun nước làm ra mưa. Bởi vậy, về sau người ta có câu ví rằng:

*Gái ngoan lấy được chồng khôn,
Cầm như cá vượt Vũ Môn hóa rồng.*

(Theo Hoàng Minh, Việt Dũng, Thu Nga, *Thần thoại Việt Nam chọn lọc*,
Nxb Thanh Niên, 2019)

Lựa chọn đáp án đúng:

Câu 1. Văn bản trên thuộc thể loại nào (0,5 điểm):

- A. Cổ tích
- B. Ngụ ngôn
- C. Thần thoại
- D. Sử thi

Câu 2. Phát biểu nào sau đây nói về đặc điểm không gian trong truyện “Thần Mưa” (0,5 điểm):

- A. Không gian bao gồm nhiều cõi: cõi trời, cõi người, cõi Thủy phủ
- B. Không gian rộng lớn, gắn với các cuộc phiêu lưu của người anh hùng
- C. Không gian hoang sơ, chưa có sự sống
- D. Không gian gắn liền với các sinh hoạt cộng đồng

Câu 3. Phát biểu nào sau đây được dùng để miêu tả hình dạng của thần Mưa (0,5 điểm):

- A. Thần Mưa có tính hay quên, có vùng cả năm không đến
- B. Thần thường bay xuống hạ giới hút nước biển, nước sông vào bụng rồi bay lên trời
- C. Thần Mưa thường theo lệnh Trời đi phân phát nước ở các nơi
- D. Thần Mưa là vị thần hình rồng

Câu 4. Phát biểu nào sau đây mô tả đúng trình tự diễn biến của các sự kiện chính trong truyện (0,5 điểm):

A. Cá chép vượt qua cửa Vũ Môn nên được hóa rồng - Thần Mưa theo lệnh trời đi phân phát nước ở các nơi - Công việc nặng nề nên một mình thần Mưa làm không xuể - Trời mở cuộc thi tuyển rồng để làm mưa

B. Công việc nặng nề nên một mình thần Mưa làm không xuể - Thần Mưa theo lệnh trời đi phân phát nước ở các nơi - Trời mở cuộc thi tuyển rồng để làm mưa - Cá chép vượt qua cửa Vũ Môn nên được hóa rồng.

C. Thần Mưa theo lệnh trời đi phân phát nước ở các nơi - Công việc nặng nề nên một mình thần Mưa làm không xuể - Trời mở cuộc thi tuyển rồng để làm mưa - Cá chép vượt qua cửa Vũ Môn nên được hóa rồng.

D. Thần Mưa theo lệnh trời đi phân phát nước ở các nơi - Công việc nặng nề nên một mình thần Mưa làm không xuể - Cá chép vượt qua cửa Vũ Môn nên được hóa rồng - Trời mở cuộc thi tuyển rồng để làm mưa

Câu 5. Theo bạn, nội dung của truyện “Thần Mưa” được tác giả dân gian xây dựng dựa trên cơ sở nào (0,5 điểm):

- A. Dựa vào đặc điểm của các sự vật, hiện tượng trong tự nhiên
- B. Dựa vào cơ sở khoa học
- C. Dựa vào tình cảm, thái độ của người xưa đối với thế giới tự nhiên
- D. Dựa vào sự thật về nguồn gốc của các sự vật, hiện tượng trong tự nhiên

Câu 6. Phát biểu nào sau đây nêu lên nội dung bao quát của truyện “Thần Mưa” (0,5 điểm):

- A. Truyện kể về công việc của thần Mưa
- B. Truyện kể về công việc của thần Mưa và cuộc thi chọn rồng để làm mưa
- C. Truyện kể về cuộc thi chọn rồng để làm mưa và cá chép đã thắng trong cuộc thi ấy
- D. Truyện đi vào lí giải hiện tượng hạn hán, lũ lụt

Câu 7. Phát biểu nào sau đây nói lên giá trị chủ đề của truyện “Thần Mưa” (0,5 điểm)

A. Thể hiện ước mơ, khát vọng của người xưa trong việc đi vào lí giải về các hiện tượng trong thế giới tự nhiên

- B. Thể hiện những nhận thức hồn nhiên, sơ khai về thế giới của người xưa
- C. Lí giải về nguồn gốc của mưa, về nạn hạn hán, lũ lụt và sự tích cá chép hóa rồng
- D. Cả ba đáp án trên

Trả lời câu hỏi/ Thực hiện các yêu cầu:

Câu 8. Bạn hiểu gì về ý nghĩa của câu ví ở cuối truyện (0,5 điểm)

*Gái ngoan lấy được chồng khôn,
Cầm như cá vượt Vũ Môn hóa rồng.*

Câu 9. Theo bạn, tác giả dân gian đã gửi gắm khát vọng gì qua việc xây dựng hình ảnh thần Mưa? (1,0 điểm)

Câu 10. Phân tích một tình tiết mà bạn cho là thú vị nhất trong truyện “Thần Mưa” (viết khoảng 5 đến 7 dòng). (1,0 điểm)

II. VIẾT

Theo anh/chị lòng biết ơn trong cuộc sống có cần thiết không? Hãy viết bài văn (khoảng 500 chữ) nêu suy nghĩ của anh/chị về vấn đề này.

HƯỚNG DẪN CHẤM

(Hướng dẫn chấm này có ... trang)

Phân	Câu	Nội dung	Điểm
I		ĐỌC HIỂU	6,0
	1	C	0,5
	2	A	0,5
	3	D	0,5
	4	C	0,5
	5	A	0,5
	6	B	0,5
	7	D	0,5
	8	Ý nghĩa câu ví ở cuối truyện: Những cô gái nếu lấy được chồng khôn thì sẽ được đổi đời, đổi thân phận, có cuộc sống sung sướng, như cá chép khi vượt được Vũ Môn thì đã biến thành rồng.	0,5
	9	Qua việc xây dựng hình ảnh thần Mưa, tác giả dân gian thể hiện khát vọng lí giải các hiện tượng trong thiên nhiên; đồng thời cũng bộc lộ niềm mơ ước về việc mưa thuận gió hòa, mơ ước về sự thay đổi thân phận.	1,0
	10	Học sinh tự do lựa chọn tình tiết mà bản thân cho là thú vị nhất, kèm theo những phân tích thuyết phục. Tham khảo: - Tình tiết: cá chép vượt Vũ Môn hóa rồng - Phân tích: + Đây là một sự sáng tạo vô cùng độc đáo, thể hiện trí tưởng tượng phong phú, bay bổng của người xưa	1,0

		+ Tinh tiết này không chỉ thể hiện khát vọng muốn đi vào lí giải các hiện tượng trong tự nhiên, mà nó còn là niềm khát khao đổi đời, khát khao thay đổi thân phận của những người nông dân trong xã hội cũ. + Cá vượt Vũ Môn đã trở thành một biểu tượng cho sự đỗ đạt của những người học trò.	
II		VIẾT	4,0
		<i>a. Đảm bảo cấu trúc bài nghị luận</i> Mở bài nêu được vấn đề, thân bài triển khai được vấn đề, kết bài khái quát được vấn đề.	0,25
		<i>b. Xác định đúng vấn đề cần nghị luận:</i> Lòng biết ơn trong cuộc sống có cần thiết không? Hướng dẫn chấm: - Học sinh xác định đúng vấn đề cần nghị luận: 0,25 điểm. - Học sinh xác định chưa đúng vấn đề cần nghị luận: 0,0 điểm.	0,25
		<i>c. Triển khai vấn đề nghị luận thành các luận điểm</i> Học sinh có thể triển khai theo nhiều cách, nhưng cần vận dụng tốt các thao tác lập luận, kết hợp chặt chẽ giữa lí lẽ và dẫn chứng. Dưới đây là một vài gợi ý: - Mở bài: Dẫn dắt và giới thiệu vấn đề cần bàn luận (sự cần thiết phải có lòng biết ơn). - Thân bài: + Giải thích lòng biết ơn + Sự cần thiết phải có lòng biết ơn trong cuộc sống . Lòng biết ơn là đạo lí, là lẽ sống, là truyền thống quý báu của dân tộc. . Lòng biết ơn là một tình cảm thiêng liêng, là cơ sở của những hành động đẹp . Lòng biết ơn chính là nền tảng, là tiền đề để xây dựng một xã hội tốt đẹp. . Mọi thứ không tự nhiên mà có, tất cả những gì chúng ta được hưởng thụ đều phải đánh đổi bằng mồ hôi, nước mắt, xương máu, thậm chí là tính mạng con người. Bởi thế chúng ta cần biết ơn đến những người đã đem đến cho chúng ta cuộc sống trọn vẹn như ngày hôm nay. + Dẫn chứng - Kết bài - Khẳng định ý nghĩa của lòng biết ơn - Bài học Hướng dẫn chấm: - Bài viết đầy đủ, sâu sắc, lí lẽ, lập luận chặt chẽ: 2,0 điểm. - Bài viết chưa đầy đủ hoặc chưa sâu: 1,0 điểm - 1,75 điểm. - Bài viết chung chung, sơ sài: 0,25 điểm - 0,75 điểm.	2,5
		<i>d. Chính tả, ngữ pháp</i> Đảm bảo chuẩn chính tả, ngữ pháp Tiếng Việt. Hướng dẫn chấm: Không cho điểm nếu bài làm có quá nhiều lỗi chính tả, ngữ pháp.	0,5
	<i>e. Sáng tạo:</i> Thể hiện suy nghĩ sâu sắc về vấn đề nghị luận; có cách diễn đạt mới mẻ, sáng tạo.	0,5	
Tổng điểm			10

ĐỀ 2

ĐỀ ÔN TẬP HỌC KỲ I
MÔN: NGỮ VĂN 10

I. Đọc - hiểu (6,0 điểm)

Đọc văn bản sau và trả lời câu hỏi:

Chiếc bình kì lạ

Ngày xưa ngày xưa, có một nhà quý tộc sống trong một lâu đài ở Colzean thuộc Ayrshire. Một hôm, ông ta gặp một chàng trai nhỏ người tay cầm một chiếc bình gỗ đang đứng trước cổng lâu đài. Chàng trai này lễ phép nói với nhà quý tộc là muốn xin ngài một ít bia để mang về cho mẹ chàng bị ốm.

Nhà quý tộc liền gọi một người đầy tớ đến và bảo anh ta đổ đầy bia vào chiếc bình gỗ cho chàng trai. Người đầy tớ làm theo lệnh của ông chủ. Anh ta lôi một cái thùng đựng bia còn chừng một nửa từ trong nhà kho để bia rượu và đổ vào chiếc bình gỗ. Bỗng nhiên, người đầy tớ rất đỗi ngạc nhiên vì đổ hết nửa thùng bia vào chiếc bình nhỏ mà nó vẫn không đầy. Người đầy tớ không muốn lấy thêm một cái thùng bia mới, liền đến gặp ông chủ và kể lại cho ngài nghe sự kỳ lạ của chiếc bình gỗ nhỏ bé đó. Nhưng sau khi nghe xong, nhà quý tộc vẫn ra lệnh cho người đầy tớ phải đổ đầy bia vào chiếc bình cho chàng trai như ngài đã hứa. Người đầy tớ bất đắc dĩ phải lôi cái thùng bia thứ hai ra đổ vào chiếc bình gỗ nhỏ. Anh ta đổ hết cái thùng bia này thì chiếc bình gỗ đó mới đầy.

Chàng trai cầm chiếc bình gỗ nhỏ đã đựng đầy bia, cúi đầu cảm ơn nhà quý tộc và ra khỏi tòa lâu đài.

Mấy năm sau, ở nước Anh xảy ra chiến tranh. Kẻ thù đã chiếm được quê hương của nhà quý tộc. Bọn chúng đã bắt được ngài và kết tội ngài là một tình báo viên nguy hiểm của nhà vua. Bởi thế, ngài đã bị bọn chúng tuyên án xử tử. Ngài bị dẫn vào một trại giam và chờ ngày xử bắn. Trước đêm bị hành hình, bỗng nhiên nhà quý tộc nghe thấy có tiếng người gọi tên ngài ở bên ngoài. Ngài vội vàng chạy ra cửa phòng giam. Bỗng nhiên cửa phòng giam mở rộng. Chàng trai bé nhỏ trước đây đến xin bia đã xuất hiện trước mặt ngài.

– Xin chào ngài quý tộc đáng kính! – Chàng trai nói. – Xin ngài hãy đi theo tôi!

Nhà quý tộc rất mừng rỡ, liền đi theo chàng trai.

Ra khỏi nhà giam, chàng trai bảo nhà quý tộc ngồi lên vai mình, và bỗng nhiên cả hai bay thẳng lên không trung. Chỉ mấy phút sau, nhà quý tộc đã nhìn thấy mình về đến trước cổng tòa lâu đài của ngài – nơi trước đây ngài đã gặp chàng trai kỳ lạ này.

Cẩn thận đặt ngài quý tộc xuống đất, chàng trai nói:

– Khi ai đã làm việc tốt cho người khác thì người khác không bao giờ quên ơn! Vâng đúng thế, trước đây, ngài đã giúp đỡ để tôi có đủ bia mang về cho mẹ tôi. On đây đến nay tôi mới đến đáp được.

Nói xong, bỗng nhiên chàng trai biến mất.

(*Câu chuyện Chiếc bình kỳ lạ* - ThanhhoaiAnh– TheGioiCoTich.Vn.)

Câu 1. Thể loại của văn bản trên là:

- A. Thần thoại. B. Truyện ngụ ngôn. C. Sử thi D. Truyền thuyết

Câu 2. Chàng trai đã vào nhà quý tộc để làm gì?

- A. Xin bia về chữa bệnh cho bố
B. Xin bia về chữa bệnh cho mẹ
C. Xin bia về chữa bệnh cho em gái
D. Xin bia về chữa bệnh cho em trai.

Câu 3. Người đầy tớ đã cần dùng mấy thùng bia để đổ đầy chiếc bình gỗ của chàng trai?

- A. 1 thùng
B. 1.5 thùng
C. 2 thùng
D. 2.5 thùng

Câu 4. Nhà quý tộc bị kẻ thù kết tội gì?

- A. Gian điệp của vua
B. Điệp viên của quân đội
C. Tình báo viên của vua.
D. Người truyền tin của quân đội

Câu 5. Hành động giúp đỡ chàng trai thể hiện đức tính gì của nhà quý tộc?

- A. Thương người và chân thành.
B. Đồng cảm và chân thành.
C. Rộng lượng và đồng cảm.
D. Giữ lời hứa và lương thiện.

Câu 6. Chi tiết chàng trai đưa nhà quý tộc ra khỏi nhà giam về lại cung điện có ý nghĩa gì?